

2. Kontantstrømoppstilling

2.1 Innledning

Formålet med en kontantstrømoppstilling er å gi brukerne av finansregnskapet grunnlag for å vurdere selskapets evne til å generere kontanter, hvordan kontantene anskaffes, hvordan de anvendes, samt hvilke likviditetsbehov selskapet har. Således kan den brukes til å evaluere selskapets likviditet og soliditet. Oppstillingen benyttes blant annet for å vurdere om selskapet kan gi utbytte og gjøre nyinvesteringer. Opplysninger om kontantstrømmer forbedrer muligheten til å sammenligne forskjellige selskapers driftsresultat ettersom de eliminerer virkninger av ulik regnskapsmessig behandling. Brukeren får først et helhetlig bilde av selskapets kontantstrømmer og usikkerhet i evnen til å generere fremtidige kontantstrømmer når kontantstrømoppstillingen ses i sammenheng med resultatregnskapet, balansen, egenkapitaloppstillingen og notene. Historisk informasjon om kontantstrømmer brukes ofte som indikatorer på fremtidige kontantstrømmers størrelse, tidspunkt og sikkerhet. Denne artikkelen vil belyse de sentrale krav etter IAS 7, hvordan kontantstrømoppstillinger settes opp i praksis, enkelte spesielle problemstillinger og noteopplysninger.

2.2 Virkeområde og definisjoner

IAS 7 skal benyttes av alle IFRS-rapporterende selskaper, uavhengig av bransje og størrelse. Formålet med IAS 7 er å gi informasjon om endringer i kontanter og kontantekvivalenter.

2.2.1 Kontanter og kontantekvivalenter

Kontantstrømmer er strømmer av kontanter og kontantekvivalenter til og fra selskapet. Bevegelser mellom poster som utgjør kontanter eller kontantekvivalenter anses ikke som kontantstrømmer.

IAS 7 definerer begrepene på følgende måte:

- *Kontanter* omfatter kontantbeholdning og bankinnskudd på anfordring

- *Kontantekvivalenter* er kortsiktige, svært likvide investeringer som lett kan omgjøres i kjente kontantbeløp og som har ubetydelig risiko for verdiendringer

IAS 7 beskriver ikke direkte hva som menes med *på anfordring*, men en vanlig forståelse er at dette er beløp som innskyter kan ta ut etter eget ønske uten å måtte gi beskjed på forhånd og uten at det påløper straffegebyr.

Ettersom definisjonen av *kontanter* ikke er entydig, blir forståelsen av *kontantekvivalenter* desto viktigere. Når standarden refererer til *kjent kontantbeløp* menes det at beløpet skal være kjent eller mulig å fastsette på det tidspunktet investeringen gjøres.

For at investeringen skal regnes som kontantekvivalent må den lett kunne omgjøres i et kjent kontantbeløp og ha ubetydelig risiko for verdiendringer. Derfor kan en investering normalt regnes som kontantekvivalent når den har kort løpetid, for eksempel tre måneder eller mindre fra anskaffelsestidspunktet, og holdes for å møte eventuelle kortsiktige forpliktelser.

Kortsiktige pengemarkedsplasseringer

Pengemarkedsplasseringer som har ubetydelig risiko for verdiendringer, raskt kan omgjøres til kontantbeløp og har løpetid på 3 måneder eller mindre, kan normalt klassifiseres som kontantekvivalenter. Vurderingen av løpetid gjøres ved anskaffelsen. Det vil for eksempel si at sertifikater som inngås med 12 måneders løpetid ikke reklassifiseres til kontantekvivalenter når gjenstående løpetid er 3 måneder.

Egenkapitalinvesteringer vil ikke klassifiseres som kontantekvivalenter med mindre de reelt sett er kontantekvivalenter, for eksempel preferanseaksjer med kort restløpetid på anskaffelsestidspunktet og en fast innløsningsdag.

Kassekreditt

Kassekreditt skal klassifiseres som kontanter/kontantekvivalenter når den er en integrert del av selskapets likviditetsstyring. Saldoen ved utgangen av året vil inngå enten som et positivt eller negativt beløp. Kjennetegn ved slike bankavtaler er at saldoen ofte svinger mellom å være positiv og negativ.

Bundne midler

Bundne midler er beløp i kontanter og kontantekvivalenter som besittes av selskapet, men som ikke er tilgjengelig for bruk av selskapet. Slike beløp skal i utgangspunktet ikke klassifiseres som kontanter i kontantstrømoppstillingen. I enkelte tilfeller kan bundne midler allikevel være kontantekvivalenter dersom de oppfyller vilkårene.

Eksempler på bundne midler:

- Skattetrekkkonto
- Depositumskonto
- Salg av datterselskaper hvor deler av salgssummen må holdes i likvide investeringer. Klassifiseres som kortsiktig finansiell investering/omløpsmiddel

IFRS IC publiserte en agendabeslutning i september 2021 basert på en forespørsel om hvorvidt bankinnskudd på anfordring skal inkluderes som en komponent av kontanter og kontantekvivalenter i kontantstrømoppstillingen og i balansen når bankinnskuddet er underlagt bruksrestriksjoner som følger av kontrakt med en tredjepart. Innsenderen har et bankinnskudd på anfordring hvor vilkårene ikke begrenser selskapets bruk av midlene. Selskapet har derimot en avtale med en tredjepart om at det skal være et visst beløp inntående på kontoen og at beløpet kun skal brukes til spesifikke formål. Hvis selskapet anvender bankinnskuddet til noe annet enn avtalt med tredjeparten så vil det foreligge et kontraktsbrudd. IFRS IC konkluderte med at selv om det er restriksjoner som følge av en inngått kontrakt med en tredjepart så vil fortsatt bankinnskuddet være kontanter så lenge restriksjonene ikke endrer bankinnskuddets natur på en slik måte at det ikke møter definisjonen av kontanter i IAS 7. I den innsendte forespørselen kunne selskapet fortsatt fritt disponere midlene. Konklusjonen er dermed at bankinnskuddet inkluderes som en komponent av kontanter og kontantekvivalenter i kontantstrømoppstillingen og i balansen til tross for at det eksisterer restriksjoner i bruk med en tredjepart.

Det vil også være tilfeller hvor et selskap har kontanter og kontantekvivalenter som ikke er tilgjengelig for bruk av konsernet, men er tilgjengelig for bruk på selskapsnivå. I slike tilfeller skal dette spesifiseres særskilt og omtales i note. Eksempler på dette kan være hvor et datterselskap har kontanter og kontantekvivalenter i en stat hvor det foreligger valutarestriksjoner eller andre juridiske restriksjoner som medfører at beløpene ikke er til fri disposisjon for andre selskaper i konsernet.

Avstemming av kontanter og kontantekvivalenter mot balansen

Selskaper skal opplyse om kontantenes og kontantekvivalentenes bestanddeler og presentere en avstemming mellom beløpene i kontantstrømoppstillingen og tilsvarende poster i balansen.

Praksiseksempel 2.1

Storebrand ASA presenterte følgende om sine kontanter og kontantekvivalenter:

NOK mill.	2022	2021
Netto kontantstrøm i perioden	1 051	665
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens start	3 611	2 878
Valutaomregning kontanter/kontantekvivalenter i fremmed valuta	20	68
Beholdning av kontanter/kontantekvivalenter ved periodeslutt ¹⁾	4 681	3 611
¹⁾ Består av:		
Utlån til kredittinstitusjoner	109	67
Bankinnskudd	4 573	3 543
Sum	4 681	3 611

Kilde: Storebrand ASA, Årsrapport 2022, utdrag fra kontantstrømoppstilling.

2.3 Måling og presentasjon

Kontantstrømoppstillingen skal vise periodens kontantstrømmer inndelt i drifts-, investerings- og finansieringsaktiviteter. Inndelingen er ment å gi informasjon som gjør det mulig for regnskapsbrukerne å vurdere virksomhetens innvirkning på selskapets finansielle stilling og omfanget av dets kontanter og kontantekvivalenter. Inndelingen kan også benyttes til å bedømme sammenhengen mellom aktivitetene. Standarden krever ingen bestemt rekkefølge på oppstillingen, men det normale er at oppstillingen starter med driftsaktiviteter og avsluttes med finansieringsaktiviteter.

2.3.1 Driftsaktiviteter

Kontantstrømmer fra driftsaktiviteter er en viktig indikator på om selskapets drift har generert tilstrekkelig kontantstrømmer til å tilbakebetale lån, opprettholde selskapets drift, utbetale utbytte og foreta nye investeringer uten bruk av eksterne finansieringskilder. Driftsaktivitetene omfatter normalt et selskaps viktigste inntektsskapende aktiviteter, samt andre aktiviteter som ikke er knyttet til investerings- eller finansieringsaktiviteter.

Følgende er eksempler på kontantstrømmer fra driftsaktiviteter (IAS 7.14):

- Innbetalinger fra varesalg og tjenesteyting
- Innbetalinger fra royalties, honorarer, provisjoner og andre inntekter

- c. Utbetalinger til leverandører for varer og tjenester
- d. Utbetalinger til og på vegne av ansatte
- e. Forsikringsselskapers inn- og utbetalinger i forbindelse med premier, krav, livrenter og andre forsikringsytelser
- f. Utbetalinger eller tilbakebetalinger av inntektsskatt, med mindre de kan henføres direkte til finansierings- eller investeringsaktiviteter, og
- g. Inn- og utbetalinger i forbindelse med kontrakter som holdes for handel eller omsetning

Vederlag fra salg av varige driftsmidler er et eksempel på en post som inngår i fastsettelsen av resultatet, men som normalt ikke klassifiseres som en driftsaktivitet. Denne type aktiviteter klassifiseres normalt som investeringsaktivitet. Hvis kontantstrømmene derimot kommer fra salg av varige driftsmidler som har vært utleid og selskapets ordinære virksomhet inkluderer rutinemessige salg av slike driftsmidler, skal kontantstrømmene klassifiseres som driftsaktiviteter.

Et annet eksempel kan være et selskap som har verdipapirer og lån som holdes for handel eller omsetning, som i så tilfelle kan likestilles med beholdninger anskaffet med henblikk på videresalg. Slike kjøp og salg klassifiseres som driftsaktiviteter.

Kontantstrømmer fra driftsaktiviteter skal presenteres enten ved den direkte metode eller ved den indirekte metoden. Kontantstrømmer fra investerings- og finansieringsaktiviteter vil være upåvirket av hvilken av metodene som velges.

Direkte metode

Den direkte metoden innebærer at de inngående og utgående kontantstrømmene presenteres brutto. Standarden oppfordrer selskapene til å presentere kontantstrømmer fra driftsaktiviteter ved bruk av den direkte metoden. Dette fordi denne metoden gir informasjon som kan være nyttig ved estimering av fremtidige kontantstrømmer, og som ikke fremkommer ved bruk av den indirekte metode. Informasjon om brutto kontantstrømmer kan etter standarden identifiseres etter to forskjellige fremgangsmåter:

1. fra selskapets regnskap, eller
2. ved å justere salg, varekostnad og andre poster i oppstillingen over totalresultat for periodens endringer i varelageret, fordringer og gjeld i forbindelse med driften, andre ikke-kontante poster, og andre poster hvor inn- og utbetalingene er kontantstrømmer knyttet til investering eller finansiering.

I praksis er det få selskaper i Norge som benytter den direkte metoden. Den benyttes mest i finansbransjen som følge av at bransjen preges av mange og store inn- og utbetalingstransaksjoner uten resultateffekt.

Kontantstrømoppstilling etter den direkte metoden kan for eksempel se slik ut:

	Innbetalinger fra kunder
-	Utbetalinger til leverandører og ansatte
+	Mottatte renter*
-	Betalte renter*
-	Betalte skatter
=	Netto kontantstrøm fra driftsaktiviteter

* Mottatte og betalte renter kan alternativt klassifiseres som investerings- eller finansieringsaktiviteter.

De ulike elementene i oppstillingen kan ofte beregnes som følger (vi ser bort fra merverdiavgift)¹:

1. Innbetalinger fra kunde = Salgsinntekter – Δ kundefordringer
2. Utbetalinger til leverandører og ansatte består av fire elementer
 - a. Utbetalinger til leverandører for innkjøp = varekostnader –
 - b. Δ varelager – Δ leverandørgjeld
 - c. Utbetalinger til leverandør for tjenester = andre driftskostnader + Δ forsikringsbetalinger – Δ annen kortsiktig gjeld
 - d. Utbetalinger til ansatte = lønnskostnader – Δ gjeld til ansatte
 - e. Utbetalinger av offentlige avgifter = kostnadsførte offentlige avgifter – Δ skyldige offentlige avgifter
3. Mottatte renter = renteinntekter – Δ periodiserte renteinntekter
4. Betalte renter = rentekostnader – Δ periodiserte rentekostnader
5. Betalt skatt = inngående beholdning av betalbar skatt i balansen. Avvik mellom avsatt skatt og endelig utlignet skatt vil medføre justering av beløpet

Teorieksempel 2.1: Gjennomgangseksempel

Flere av eksemplene i denne artikkelen tar utgangspunkt i følgende gjennomgangseksempel for å illustrere hvordan en kontantstrømoppstilling kan utarbeides:

Et selskap har følgende balanse for år 1 og år 2:

¹ Δ betyr *endring*. Oppstillingen er en forenkling og vil ikke passe i alle situasjoner, for eksempel vil Δ annen kortsiktig gjeld kunne inneholde poster som ikke er relatert til utbetaling til leverandører for tjenester.

Balanse	År 2	År 1
Bankinnskudd	168 500	60 000
Kundefordringer	80 000	75 000
Varelager	70 000	65 000
Andre fordringer	10 000	8 000
Forskuddsbetalte renter	500	1 000
Varige driftsmidler	165 000	150 000
Tilgjengelig for salg-investeringer	14 000	10 000
Immaterielle eiendeler	15 000	0
Sum eiendeler	523 000	369 000
Egenkapital	315 000	217 000
Skyldig lønn	5 000	4 000
Leverandørgjeld	50 000	45 000
Avsatte renter	500	0
Annen kortsiktig gjeld	1 500	3 000
Betalbar skatt	61 000	25 000
Utsatt skatt	10 000	5 000
Langsiktig gjeld	80 000	70 000
Sum gjeld	208 000	152 000
Sum egenkapital og gjeld	523 000	369 000

Totalresultat for år 2:

Resultatregnskap	År 2
Salgsinntekter	1 000 000
Gevinst ved salg av anleggsmidler	5 000
Sum driftsinntekter	1 005 000
Varekostnader	480 000
Lønnskostnader	120 000
Avskrivninger	35 000
Andre driftskostnader	120 000
Driftskostnader	755 000
Driftsresultat	250 000
Renteinntekter	15 000
Rentekostnader	5 000
Resultat før skatt	260 000
Skattekostnad	65 000
Årsresultat	195 000
Andre inntekter og kostnader	4 000
Skattekostnad	1 000
Totalresultat	198 000

Vi har følgende tilleggsinformasjon:

Fra anleggsnoten kan vi se at årets tilganger har vært 60 000, mens balanseført verdi av solgte driftsmidler har vært 120 000. immaterielle eiendeler avskrives ikke, da de har ubestemt utnyttbar levetid. Økning av langsiktig gjeld skyldes utelukkende opptak av ny gjeld.

Teorieksempel 2.2: Kontantstrøm fra driftsaktiviteter

Ved å ta utgangspunkt i gjennomgangseksemplet får vi følgende kontantstrømoppstilling for driftsaktiviteter etter den direkte metode:

Direkte metode		År 2	Beregning (TNOK)
Innbetalinger fra kunder		995 000	1 000 - (80 - 75)
Utbetalinger til leverandører og ansatte		722 500	
* Utbetalinger til leverandører for innkjøp	480 000		480 + (70 - 65) - (50 - 45)
* Utbetalinger til leverandører for tjeneste	123 500		120 + (10 - 8) - (1,5 - 3)
* Utbetaling til ansatte	119 000		120 - (5 - 4)
Mottatte renter		15 500	15 - (0,5 - 1)
Betalte renter		4 500	5 - (0,5 - 0)
Betalt skatt		25 000	
Netto kontantstrøm fra driftsaktiviteter		258 500	

Praksiseksempel 2.2

Storebrand ASA presenterte kontantstrømmen fra driftsaktiviteter på følgende måte

NOK mill.	2022	2021
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		
Netto innbetalinger forsikring	34 488	31 510
Netto utbetalte erstatninger og forsikringsytelser	-24 218	-22 151
Netto inn-/utbetalinger ved flytting	-1 704	-7 313
Netto inn-/utbetalinger forsikringsforpliktelse	30 472	2 942
Innbetalinger av renter, provisjoner og gebyrer fra kunder	1 466	918
Utbetalinger av renter, provisjoner og gebyrer til kunder	-152	-64
Betaling av inntektsskatt	-1 105	-222
Utbetalinger til drift	-6 542	-5 851
Netto inn-/utbetalinger vedrørende andre operasjonelle aktiviteter	7 912	5 582
Netto kontantstrøm fra drift før finansielle eiendeler og bankkunder	40 616	5 350
Netto inn-/utbetalinger på utlån kunder	-9 027	-6 762
Netto inn-/utbetaling av innskudd bankkunder	2 239	1 733
Netto inn-/utbetalinger vedrørende verdipapirer	-30 148	-6 524
Netto inn-/utbetalinger ved drift av eiendomsinvesteringer	1 447	178
Netto innbetalinger ved salg av eiendomsinvesteringer	610	721
Netto utbetalinger ved kjøp av eiendomsinvesteringer	-1 509	-1 859
Netto endring bankinnskudd for forsikringskunder (bankinnskudd i kundeporteføljen)	-3 567	3 674
Netto kontantstrøm fra finansielle eiendeler og bankkunder	-39 955	-8 839
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	661	-3 489

Kilde: Storebrand ASA, Årsrapport 2022, utdrag fra kontantstrømoppstilling.

Indirekte metode

Den indirekte metoden innebærer at kontantstrømmene fra drift presenteres netto. Kontantstrømpoppstillingen skal etter denne metoden starte med en resultatstørrelse, enten resultat før eller etter skatt. Andre utgangspunkt som *EBITDA* og *EBIT* tilfredsstiller ikke kravene i IAS 7. Netto kontantstrøm fra driftsaktiviteter kan da beregnes ved å starte med resultat før skatt og så korrigere for periodens endringer i beholdninger og fordringer og gjeld i forbindelse med driften, betalbar skatt, ikke-kontante poster og poster som vedrører investering eller finansiering.

Kontantstrømpoppstilling etter den indirekte metoden kan for eksempel se slik ut:

	Resultat før skatt
+/-	Resultatandel i tilknyttet selskap
-	Betalt skatt
-	Gevinst ved salg av eiendeler
+	Ordinære avskrivninger
+/-	Forskjellen mellom kostnadsført pensjon og inn/utbetalinger*
+/-	Endring i varer, kundefordringer og leverandørgjeld
+/-	Endring i andre tidsavgrensningsposter
=	Netto kontantstrøm fra driftsaktiviteter

* Finnes ved å se på endringen i netto pensjonsforpliktelse i perioden.

Netto kontantstrøm fra driftsaktiviteter blir ved den indirekte metoden den samme som i den direkte metoden.

Teorieksempel 2.3: Indirekte metode

Ved å ta utgangspunkt i vårt gjennomgangseksempel får vi følgende oppstilling:

Indirekte metode	År 2	Beregning (TNOK)
Resultat før skatt	260 000	
Inntektsskatt	25 000	
Gevinst ved salg av anleggsmidler	5 000	
Ordinære avskrivninger	35 000	
Endring i varer, kundefordringer og leverandørgjeld	-5 000	- (70 - 65) - (80 - 75) + (50 - 45)
Endring i andre tidsavgrensningsposter*	-1 500	- (10 - 8) - (0,5 - 1) + (5 - 4) + (0,5 - 0) + (1,5 - 3)
Netto kontantstrøm fra driftsaktiviteter	258 500	

* Andre fordringer, forskuddsbetalte renter, skyldig lønn, avsatte renter

Praksiseksempel 2.3

Veidekke ASA presenterte kontantstrømmen fra driftsaktiviteter på følgende måte:

Beløp i NOK millioner	Note	2022	2021
Operasjonelle aktiviteter			
Resultat før skattekostnad		1 467	1 342
Netto renteposter	<u>7</u>	60	55
Periodens betalte skatter	<u>23</u>	-290	-128
Av- og nedskrivninger driftsmidler	<u>10, 11, 12</u>	591	584
Avskrivninger av bruksretteieendeler	<u>13</u>	348	335
Gevinst ved salg av eiendom og driftsmidler	<u>12</u>	-247	-118
Gevinst ved salg av virksomhet	<u>7, 14</u>	-1	-29
Aksjebaserte transaksjoner ført mot egenkapital	<u>6</u>	-31	-38
Resultatposter uten kontanteffekt		-57	43
Tilført fra årets virksomhet		1 839	2 046
<hr/>			
Endring i kundefordringer	<u>19</u>	-790	868
Endring i andre omløpsmidler		51	-91
Endring i leverandørgjeld	<u>25</u>	219	-348
Endring i annen driftsgjeld	<u>25</u>	90	-281
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter (A)		1 409	2 194

Kilde: Veidekke ASA, Årsrapport 2022, utdrag fra kontantstrømoppstilling.

2.3.2 Investeringsaktiviteter

Investeringsaktiviteter er definert i standarden som anskaffelse og avhending av anleggsmidler og andre investeringer som ikke inngår i posten kontantekvivalenter. Kontantstrømmene fra investeringsaktivitetene gir et uttrykk for hvilke utgifter selskapet har brukt til ressurser beregnet på å skape fremtidige inntekter og kontantstrømmer. Det er kun utgifter som fører til en balanseført eiendel som kan klassifiseres som investeringsaktiviteter. Både tilganger og avganger skal vises brutto i oppstillingen. Det er viktig å forstå når kontantstrømmene faktisk oppstår for å kunne presentere transaksjonene korrekt i kontantstrømoppstillingen.

Standarden gir følgende eksempler på kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter (IAS 7.16):

- a. Utbetalinger til anskaffelse, og innbetalinger fra salg, av varige driftsmidler, immaterielle eiendeler og andre langsiktige eiendeler. Disse omfatter utbetalinger og innbetalinger i forbindelse med balanseførte utviklingsutgifter og egenproduserte varige driftsmidler

- b. Utbetalinger til anskaffelse, og innbetalinger fra salg, av andre selskaps egenkapital- eller gjeldsinstrumenter, samt andeler i felleskontrollert virksomhet (unntatt utbetalinger, og innbetalinger i forbindelse med instrumenter som anses for å være kontantekvivalenter, eller instrumenter som holdes for handel)
- c. Forskudd og lån til andre parter, og innbetalinger fra tilbakebetaling av forskudd og lån til andre parter (unntatt forskudd og lån i en finansinstitusjon), og
- d. Utbetalinger til, og utbetalinger fra, børsomsatte og ikke-børsomsatte terminkontrakter, opsjonsavtaler og bytteavtaler, unntatt når de holdes for handel, eller dersom utbetalingene, og innbetalingene klassifiseres som finansieringsaktiviteter

Oppstillingen av kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter kan for eksempel se slik ut:

+	Salg av anleggsmidler
-	Kjøp av varige driftsmidler
-	Kjøp av investeringseiendom
-	Kjøp av immaterielle eiendeler
-	Kjøp av finansielle anleggsmidler
-	Kjøp av datterselskap, netto etter kontanter
=	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter

Teorieksempel 2.4: Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter

Ved å ta utgangspunkt i vårt gjennomgangseksempel får vi følgende oppstilling:

	År
Kjøp av immaterielle eiendeler	-15 000
Kjøp av varige driftsmidler	-60 000
Salg av varige driftsmidler*	15 000
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-60 000
* Balanseført verdi 10 000 + gevinst ved salg 5 000	

For å kontrollere at oppstillingen er korrekt, kan kontantstrømeffektene sammenholdes med endret balanseført verdi av anleggsmidler. Endringen i balanseført verdi skal kunne forklares med kjøp av anleggsmidler fratrukket periodens avskrivninger/ nedskrivninger fratrukket salg av anleggsmidler (balanseført verdi).

Teorieksempel 2.5: Endring balanseført verdi

Ved å ta utgangspunkt i vårt gjennomgangseksempel får vi følgende oppstilling:

	År 2
Kjøp	60 000
Avskrivning	-35 000
Salg	-10 000
Endring i varige driftsmidler	15 000

I tillegg kommer eventuelt valutakursendringer og virksomhetskjøp/-salg.

Praksiseksempel 2.4

Veidekke ASA presenterte kontantstrøm fra investeringsaktiviteter på følgende måte

Investeringsaktiviteter			
Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	11, 12	-785	-751
Innbetalinger ved salg av varige driftsmidler	12	356	278
Utbetalinger ved kjøp av aksjer i datterselskap/virksomhet	14	-299	-75
Innbetalinger ved salg av aksjer i datterselskap/virksomhet	14	3	135
Mottatte renter	7	8	24
Inn- og utbetalinger andre investeringer	17	16	108
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter (B)		-701	-282

Kilde: Veidekke ASA, Årsrapport 2022, utdrag fra kontantstrømoppstilling.

2.3.3 Finansieringsaktiviteter

Finansieringsaktiviteter er aktiviteter som medfører endringer i størrelsen på og sammensetningen av selskapets egenkapital og lån. Separat opplysning om kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter er viktig fordi den kan brukes til å forutsi krav om kontantstrømmer fra selskapets kapitalinnskytere. Kontantstrømmene skal vises brutto, slik at opptak av nye lån og avdragsbetalinger vises separat. Standarden gir følgende eksempler på kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter (IAS 7.17):

- Innbetalinger fra utstedelse av aksjer eller andre egenkapitalinstrumenter
- Utbetalinger til aksjonærer til anskaffelse eller innløsning av selskapets aksjer
- Innbetalinger fra utstedelse og utbetalinger til tilbakebetaling av obligasjoner, lån, gjeldsbrev, pantelån og annen kort- eller langsiktig lån, og
- Utbetalinger fra leietaker til utleier til reduksjon av den utestående forpliktelsen

I konsernregnskapet vil finansieringskontantstrømmer inkludere endringer som følge av endret eierandel i et datterselskap som ikke medfører tap av kontroll, slik som ved utkjøp av minoritet.

Oppstillingen av kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter kan for eksempel se slik ut:

+	Utstedelse av aksjekapital (brutto)
+	Opptak av gjeld
-	Nedbetaling av gjeld
-	Betaling av balanseførte leieforpliktelser
-	Betalt utbytte
=	Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter

Teorieksempel 2.6: Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter

Ved å ta utgangspunkt i vårt gjennomgangseksempel får vi følgende oppstilling:

	År 2
Opptak av ny gjeld	10 000
Betalt utbytte	-100 000
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	-90 000

Praksiseksempel 2.5

Veidekke ASA presenterte kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter på følgende måte:

Finansieringsaktiviteter			
Innbetalinger ved opptak av langsiktig gjeld	24	37	-
Utbetalinger ved nedbetaling av langsiktig gjeld	24	-448	-53
Innbetalinger ved opptak av kortsiktig gjeld	25	1	-
Utbetalinger ved nedbetaling av kortsiktig gjeld	25	-	-16
Betaling av hovedstol leieavtaler IFRS16	13	-343	-330
Betalte renter leieavtaler IFRS16	13	-29	-27
Betalte renter	7	-26	-52
Kjøp av egne aksjer	21	-5	-
Betalt utbytte til ikke-kontrollerende eierinteresser		-50	-60
Utbetaling av utbytte	21	-945	-776
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter (C)		-1 808	-1 314

Kilde: Veidekke ASA, Årsrapport 2022, utdrag fra kontantstrømpoppstilling.

2.3.4 Presentasjon av kontantstrømmer som nettobeløp

Kontantstrømmer skal presenteres som bruttostørrelser, men det finnes enkelte tilfeller hvor nettostørrelser likevel er tillatt. IAS 7.22 og IAS 7.24 lister enkelte

aktiviteter som kan presenteres som nettostørrelser. Disse er i hovedsak aktuelle for banker og andre finansinstitusjoner.

2.4 Klassifisering av kontantstrømmer

Klassifisering av kontantstrømmer i de tre ulike aktivitetene kan variere mellom selskap og bransje. For eksempel vil en produksjonsbedrift klassifisere utlån som en investeringsaktivitet, mens en finansinstitusjon vil klassifisere dette som en driftsaktivitet. Enkelte transaksjoner kan også inneholde elementer fra flere av aktivitetene og transaksjonen må da splittes i de ulike aktivitetene. For eksempel tilbakebetaling av lån som omfatter både påløpte renter og hovedstol. Renteutbetalingen kan da enten klassifiseres som drifts- eller finansieringsaktivitet, mens betalingen av hovedstolen er en finansieringsaktivitet.

IAS 7 gir ytterligere veiledning om klassifisering av enkelte transaksjoner, herunder renter, utbytte og skatt, mens andre spørsmål ikke blir tatt opp eksplisitt i standarden. Disse, samt enkelte andre områder hvor det er nødvendig å benytte skjønn for å klassifisere kontantstrømmene, er omtalt nedenfor.

2.4.1 Renter og utbytte

Kontantstrømmer fra innbetalinger og utbetalinger av renter og utbytte skal presenteres som separate poster, og det er ikke anledning til å slå disse sammen. Rentebetalinger og mottatte renter og utbytte klassifiseres vanligvis som kontantstrømmer knyttet til drift for finansinstitusjoner. For øvrige selskaper er praksis uensartet. Betalte renter og utbetalt utbytte klassifiseres enten som drifts- eller finansieringsaktiviteter, mens mottatte renter og mottatt utbytte klassifiseres enten som drifts- eller investeringsaktiviteter. Klassifiseringen er et prinsippvalg og må opplyses om i prinsippnoten, og skal være ensartet fra periode til periode. Klassifiseringen bør baseres på hvordan selskapet selv følger opp investeringene og de tilhørende kontantstrømmene. Standarden tillater at utbetalt utbytte klassifiseres som finansieringsaktivitet, fordi det representerer utgifter til fremskaffelse av finansielle ressurser, eller som en del av kontantstrømmer fra driftsaktiviteter.

IAS 7 krever at de samlede rentebetalinger skal inkluderes i kontantstrømoppstillingen, uavhengig av om dette er rentebetalinger som er kostnadsført eller balanseført i samsvar med IAS 23. En bokstavelig tolkning av dette kravet kan være at rentebetalinger som er balanseført, inkluderes sammen med øvrige rentebetalinger i kontantstrømoppstillingen som enten drifts- eller finansieringsaktiviteter. En annen løsning hvor en presenterer balanseførte rentebetalinger (jf. IAS 23) basert på den underliggende eiendelen (f.eks. driftsaktivitet hvis varelager eller

investeringsaktivitet hvis driftsmiddel), fremstår imidlertid også som passende. IFRS IC tok opp denne inkonsistensen i mai 2011 og foreslo overfor IASB at IAS 7 skulle endres slik at det ble klargjort at rentebetalinger som er balanseført i henhold til IAS 23, skulle klassifiseres som del av kontantstrømmene til den balanseførte eiendelen. IASB besluttet å ikke endre IAS 7.

2.4.2 Inntektsskatt

Kontantstrømmer fra betaling av inntektsskatt skal presenteres på egen linje i oppstillingen. De skal i utgangspunktet klassifiseres som driftsaktiviteter, med mindre de kan henføres til en spesifikk transaksjon som betraktes som finansierings- eller investeringsaktiviteter. Når skattemessige kontantstrømmer fordeles på flere klasser av aktiviteter, skal det gis opplysninger om det samlede beløpet av betalt skatt. I praksis er det sjelden en ser at selskaper inndeler betalte skatter i henholdsvis drifts-, investerings- og finansieringsaktiviteter. Skatteeffekter på egenkapitaltransaksjoner ført direkte mot egenkapitalen må imidlertid medtas som en del av finansieringsaktivitetene.

2.4.3 Factoring og leveransekjedefinansiering

I tilfeller med factoringavtaler mottar selskaper kontantstrømmer fra kundefordringene raskere enn det som ville vært tilfelle ved normal inndrivelse av fordringen. Dette skjer vanligvis ved at selskapet overfører rettighetene til kundefordringene til en finansinstitusjon. IAS 7 gir ikke spesifikk veiledning i hvordan slike kontantstrømmer skal klassifiseres. Etter vårt syn taler mye for at klassifiseringen av innbetalingen fra finansinstitusjonen må følge av om kundefordringen er fraregnet eller ikke. Bare i den grad factoringavtalen medfører fraregning av den opprinnelige kundefordringen, vil det etter vårt syn være riktig å betrakte innbetalingen på samme måte som alle andre innbetalinger fra salg av varer og tjenesteytelser, og følgelig klassifisere den som en driftsaktivitet. I tilfeller hvor kundefordringen ikke fraregnes, er innbetalingen etter vårt syn å anse som et kortsiktig lån med sikkerhet i kundefordringen, og kontantstrømmen klassifiseres på samme måte som alle kortsiktige lån og inngår i finansieringsaktiviteter. Det etterfølgende oppgjør av kundefordringen vil bli klassifisert som en driftsaktivitet og som en reduksjon av gjeld (finansieringsaktivitet).

I enkelte tilfeller krever factoringavtalen at kundene overfører penger direkte til finansinstitusjonen. Når overføringen fra finansinstitusjonen til selskapet ikke gir grunnlag for fraregning av kundefordringen, mener vi at selskapet kan bruke en av følgende to metoder for presentasjon av den etterfølgende betalingen fra kunden til finansinstitusjonen:

1. Anse det som en ikke-kontant-transaksjon. Ingen kontantstrømmer vil bli rapportert på tidspunktet for den endelige fraregningen av kundefordringen og den tilhørende factoringgjelden, eller
2. Anse det som en kontanttransaksjon hvor factoringselskapet samler inn innbetalingene som en agent av selskapet og deretter avregner mottatt oppgjør av selskapets gjeld til finansinstitusjonen. I dette tilfellet vil selskapet rapportere en kontantstrøm fra kunden som driftsaktivitet og en kontantstrøm til finansinstitusjonen som finansieringsaktivitet

I enkelte tilfeller ønsker selskapet som kjøper av varer/tjenester å utsette de utgående kontantstrømmene gjennom en ordning med en finansiell mellommann, en såkalt leveransekjedefinansiering («supply chain finance»). Med leveransekjedefinansiering menes at selskapet inngår en finansieringsavtale med en tredjepart slik at denne tredjeparten betaler leverandøren for så å få en fordring på selskapet. I slike tilfeller vil kontantstrømmene oppstå når oppgjøret av gjelden betales til mellommannen. Et selskap må vurdere om disse kontantstrømmene er en driftsaktivitet eller en finansieringsaktivitet og konklusjonen vil være basert på tilsvarende vurderinger som de som benyttes for utsatt betaling. Se omtale i kapittel Anskaffelse av eiendeler med utsatt betaling.

I mai 2023 kom IASB ut med endringer til IAS 7 og IFRS 7 i forhold til leveransekjedefinansiering med effekt for regnskapsperioder som begynner på eller etter 1. januar 2024. Det er også anledning til å tidlig anvende endringene. Endringene krever at selskapene skal gi informasjon om hvordan leveransekjedefinansiering påvirker forpliktelsene og kontantstrømmene til selskapet. Det inkluderer

- Vilkår knyttet til leveransekjedefinansieringen
- I begynnelsen og slutten av rapporteringsperioden
 - Balanseført beløp av finansiell gjeld ifm. Leveransekjedefinansiering, herunder i hvilke regnskapslinjer disse er presentert i
 - Balanseført beløp av finansiell gjeld ifm. Leveransekjedefinansiering, herunder i hvilke regnskapslinjer disse er presentert i, hvor den tilhørende leverandørgjelden er innfridd av långiver
 - Tidsintervallet for betalingstidspunktet for finansiell gjeld til finansieringsinstitusjonen og for sammenlignbar leverandørgjeld som ikke er del av leveransekjedefinansieringen
- Typen og effekten av ikke-kontante endringer i balanseførte beløp av finansiell gjeld ifm. Leveransekjedefinansiering som forhindrer sammenlignbarhet

2.4.4 Kjøp av egne aksjer

Inn- og utbetalinger til å erverve eller utestede egne aksjer skal klassifiseres som finansieringsaktiviteter. Dette gjelder også når selskapet erverver slike aksjer i forbindelse med en aksjebasert betalingstransaksjon. Selv om utbetalinger til, og på vegne av, ansatte er klassifisert som driftsaktiviteter, så skal kjøp av egne aksjer til bruk i ordningen med ansatte klassifiseres som en finansieringsaktivitet. En aksjebasert betalingstransaksjon anses fullført når selskapet overfører egenkapitalinstrumentene til den ansatte som vederlag for mottatte tjenester.

2.4.5 Emisjon

Utgifter direkte knyttet til en emisjon skal trekkes fra egenkapitalen. Ettersom utgiften reduserer beløpet som er mottatt fra aksjeutstedelsen skal emisjonsutgiftene klassifiseres under finansieringsaktiviteter. Dersom emisjonen blir kansellert vil det ikke være noen tilførte midler å motregne mot, og kostnaden vil dermed bli inkludert i periodens resultat. Definisjonen av finansieringsaktivitet vil da ikke være oppfylt og klassifisering i kontantstrømmen vil skje under driftsaktiviteter.

2.4.6 Derivater

Derivater kan klassifiseres som drifts-, investerings- eller finansieringsaktiviteter avhengig av situasjonen. Hvor kontrakten er holdt for videre salg eller annet salgsmål skal kontantstrømmen klassifiseres under driftsaktiviteter. Videre skal inn- og utbetalinger til terminkontrakter, opsjonsavtaler og bytteavtaler klassifiseres som investeringsaktivitet, bortsett fra når de holdes for handel eller omsetning, eller dersom kontantstrømmene klassifiseres som finansieringsaktiviteter. Standarden legger til at når en kontrakt er regnskapsført som en sikring av en identifisert posisjon, klassifiseres kontantstrømmene i kontrakten på samme måte som den sikrede posisjonens kontantstrømmer.

Teorieksempel 2.7:

Et selskap ønsker å konvertere et eksisterende lån med fastrente til flytende rente gjennom en rentebytteavtale. Alle kontantstrømmer under denne bytteavtalen skal rapporteres under samme kontantstrømsaktivitet, som betalte renter på det opprinnelige lånet, (dvs. som finansieringsaktivitet eller driftsaktivitet, i samsvar med selskapets valgte prinsipp) fordi de er sikring av rentebetalinger.

2.4.7 Transaksjoner uten kontant oppgjør

Transaksjoner uten kontant oppgjør vil bare reflekteres i kontantstrømoppstillingen gjennom justering av periodens resultat i de tilfellene en bruker den indirekte metoden. Investerings- og finansieringstransaksjoner som ikke inkluderer

kontanter eller kontantekvivalenter skal ikke tas med i kontantstrømoppstillingen. Det er påkrevd å gi noteopplysninger i regnskapet for å kunne gi brukerne relevant informasjon om disse investerings- og finansieringsaktivitetene. Eksempler på transaksjoner uten kontant oppgjør er gjeldskonverteringer, utstedelse av aksjer som vederlag for overtakelse av et selskap, og inngåelse av leieavtaler. Ved slike leieavtaler vil en kontrakt innebære at selskapet gjør en investering og får en eiendel i balansen, samt tar opp et lån (nåverdien av leien). Dette medfører ingen kontantstrøm og skal følgelig ikke vises i kontantstrømoppstillingen. Først når leien betales vil leietransaksjonen inkluderes i kontantstrømoppstillingen.

Teoriksempel 2.8: Balanseførte leieavtaler

Eksempel vedrørende klassifisering ved balanseførte leieavtaler:

Et selskap inngår en avtale i januar i år 1 om leie av en maskin i 5 år. Årlige leiebetalinger er NOK 60 000 og nåverdien av de fremtidige leiebetalingene er NOK 250 000. Diskonteringsrenten er 10 %. Balanseført verdi på maskinen er NOK 250 000, og det gjennomføres lineære avskrivninger over 5 år. Leien betales 31. desember.

Rentekostnaden i år 1 beregnes på følgende måte: $250\,000 \times 10\% = \text{NOK } 25\,000$.

Rentekostnaden i år 2 beregnes på følgende måte: $215\,000 (250\,000 - 60\,000 + 25\,000) \times 10\% = \text{NOK } 21\,500$. resultat og balanse i år 0, 1 og 2:

Balanse	År 2	År 1	År 0
Avskrivning	-50 000	-50 000	0
Rentekostnad	-21 500	-25 000	
Resultat før skatt	-71 500	-75 000	0
Anleggsmiddel	150 000	200 000	0
Bankinnskudd	130 000	190 000	250 000
Sum eiendeler	280 000	390 000	250 000
Gjeld	176 500	215 000	0
Egenkapital	103 500	175 000	250 000
Sum egenkapital og gjeld	280 000	390 000	250 000

Vi får da følgende kontantstrøm for år 1 og år 2:

Driftsaktiviteter	År 2	År 1
Resultat før skatt	-71 500	-75 000
Avskrivning av anleggsmidler	50 000	50 000
Betalte renter	21 500	25 000
Endring i andre tidsavgrensingsposter		
Netto kontantstrøm fra driftsaktiviteter	0	0
Investeringsaktiviteter	År 2	År 1
Kjøp av varige driftsmidler		
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		

Driftsaktiviteter	År 2	År 1
Finansieringsaktiviteter	År 2	År 1
Opptak av kortsiktig gjeld		
Betalte renter	-21 500	-25 000
Nedbetaling av kortsiktig gjeld	-38 500	-35 000
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	-60 000	-60 000
Netto kontantstrøm	-60 000	-60 000
IB Kontanter og kontantekvivalenter	190 000	250 000
UB Kontanter og kontantekvivalenter	130 000	190 000

Praksiseksempel 2.6

Telenor ASA ga følgende noteopplysninger om transaksjoner uten kontant oppgjør:

Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler - avstemming tilganger og utbetalinger
Tabellen nedenfor forklarer forskjellen mellom tilganger og utbetalinger ved tilgang av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler:

Beløp i millioner kroner	2022	2021
Tilganger av varige driftsmidler (se note 17)	(13 789)	(14 888)
Tilganger av immaterielle eiendeler (se note 15)	(3 092)	(2 816)
Tilganger av bruksretteieendeler (se note 16)	(9 963)	(9 015)
Utbetalinger ved tilgang varige driftsmidler og immaterielle eiendeler i virksomheter under avvikling	(1 203)	(127)
Leieforpliktelser	8 871	5 704
Endringer i estimater på fjerningsforpliktelser	(856)	(339)
Endringer i leverandørgjeld og forskuddsbetalinger	(510)	1 985
Andre endringer	1 244	50
Utbetalinger ved tilgang varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	(19 298)	(19 447)

Kontantutbetalinger foretatt på, eller før, iverksettelsestidspunktet er klassifisert som kontantutbetalinger til investeringsaktiviteter. Etterfølgende betalinger i løpet av leieperioden er klassifisert som kontantutbetalinger til finansieringsaktiviteter.

Leieforpliktelsene på 8,9 milliarder kroner, som er innregnet i løpet av 2022, representerer utsatte betalinger for totale bruksretteieendeler på 10,0 milliarder kroner. Av dette ble 1,1 milliarder kroner betalt på, eller før, iverksettelsestidspunktet, er hovedsakelig relatert til spektrumlisenser i Grameenphone, Pakistan og Norge, og er derfor klassifisert som kontantutbetalinger til investeringsaktiviteter. Se note 16 for mer informasjon.

Leieforpliktelsene på 5,7 milliarder kroner som er innregnet i løpet av 2021, representerer utsatte betalinger for totale tilganger av bruksretteieendeler på 9,0 milliarder kroner. Av dette ble 3,3 milliarder kroner betalt på, eller før, iverksettelsestidspunktet, hovedsakelig relatert til spektrumlisenser i Pakistan (2,2 milliarder), Grameenphone og Sverige, og er derfor klassifisert som kontantutbetalinger til investeringsaktiviteter. Se note 16 for mer informasjon.

Endringer i leverandørgjeld og forskuddsbetalinger i 2022 er hovedsakelig relatert til endring i driftsinvesteringer i dtac og Grameenphone.

Endringer i leverandørgjeld og forskuddsbetalinger i 2021 er hovedsakelig relatert til reklassifisering av forskuddsbetalte driftsinvesteringer til lisensbruksretteiendeler i Pakistan.

Kilde: Telenor ASA, Årsrapport 2022, utdrag fra note 13.

Anskaffelse av eiendeler med utsatt betaling

Anskaffelse av eiendeler med utsatt betaling kan være et komplisert område ettersom det ikke er klart om kontantstrømmene skal klassifiseres som investeringsaktivitet eller finansieringsaktivitet. Ifølge standarden må kontantstrømmene medføre en innregnet eiendel i balansen for at kontantstrømmen skal kunne klassifiseres som en investeringsaktivitet. I tilfeller med utsatt betaling er eiendelen allerede innregnet, og betalingen regnskapsføres som reduksjon av gjeld. Under US GAAP angir ASC Topic 230 – *Statement of Cash Flows* at forskuddsbetalinger, nedbetalinger og andre beløp betalt nær eller på tidspunktet for anskaffelsen av eiendelen, er å anse som kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter. Videre er tilbakebetaling av gjeld som selskapet har til selgeren og som er direkte relatert til anskaffelsen, å anse som en finansieringsaktivitet. Tilsvarende behandling kan synes å ligge implisitt i reguleringen i IAS 7.

I tilfeller hvor selgeren av en eiendel stiller kreditt, må normalt anskaffelsen og finansieringen behandles som en transaksjon uten kontant oppgjør og noteinformasjon må gis. Etterfølgende betalinger til selger vil bli inkludert i kontantstrømmene fra finansieringsaktiviteter. Når perioden mellom anskaffelsestidspunktet og tidspunktet for tilbakebetaling av gjelden er uvesentlig, er kontantstrømmen likevel å anse som en investeringsaktivitet. For å ta stilling til om avstanden i tid er vesentlig, må en vurdere om den utsatte betalingen har resultert i en implisitt rente for selgeren, i samsvar med IFRS 15 og hvorvidt det eksisterer et vesentlig finansieringselement. Desto lengre tid det er mellom tidspunktet for anskaffelse av eiendelen og tidspunktet for tilbakebetalingen av gjelden, jo høyere sannsynlighet er det for at selgeren innregner implisitt rente.

IFRS IC og IASB bekreftet i 2013 at utgangspunktet for klassifisering av kontantstrømmer er hvordan virksomheten drives. Det avgjørende er å forstå om kontantstrømmene er relatert til anskaffelse av en eiendel eller om de er tilbakebetaling av gjeld. Fra selgerens ståsted er kontantstrømmene fra salg av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler en investeringsaktivitet.

2.4.8 Utenlandsk valuta

Valutakursendringer på pengeposter eller på kontantbeholdninger er ikke å anse som kontantstrømmer, men for å avstemme kontanter og kontantekvivalenter ved begynnelsen og slutten av perioden, må virkningen av omregningen presenteres

i kontantstrømoppstillingen. Virkningen skal presenteres atskilt fra kontantstrømmer fra drifts-, investerings- og finansieringsaktiviteter og inkluderer de eventuelle forskjeller som hadde vært tilstede dersom alle kontantstrømmene hadde blitt omregnet til valutakursen på slutten av rapporteringsperioden.

Praksiseksempel 2.7

Telenor ASA presenterte valutakurseffektene på kontanter på følgende måte:

Effekt av valutakursendringer på kontanter og kontantekvivalenter		600	(245)
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter		(7 306)	(3 103)
Kontanter og kontantekvivalenter per 1. januar		16 985	20 088
Kontanter og kontantekvivalenter per 31. desember		9 677	16 985
Hvorav kontanter og kontantekvivalenter i eiendeler holdt for salg per 31. desember	12	-	1 863
Kontanter og kontantekvivalenter eksklusiv eiendeler holdt for salg per 31. desember	20	9 677	15 121

Kilde: Telenor ASA, Årsrapport 2022, utdrag fra kontantstrømoppstilling.

Ved bruk av den direkte metoden for kontantstrømmer fra driftsaktiviteter, vil transaksjoner i utenlandsk valuta ikke få effekt på kontantstrømoppstillingen før inn- og utbetalingene er gjennomført. Betalingene skal da registreres til kursen på betalingstidspunktet.

Ved bruk av den indirekte metoden kan det være nødvendig å justere resultat og kontantstrøm fra drift når resultatet inneholder valutakursdifferanser fra investerings- og finansieringsaktiviteter. Følgende gjelder derfor ved bruk av den indirekte metoden:

- Transaksjoner som vedrører drift og som er gjennomført og betalt i perioden, er det ikke behov for å justere for da faktisk kontantstrøm ligger i resultatet
- Transaksjoner som vedrører drift og som er gjennomført, men ikke betalt i perioden, er det heller ikke behov for justering av ettersom tilhørende valutakursdifferanser allerede ligger både i resultatet og som endring i balanseposter
- Enhver valutakursdifferanse som oppstår på en gjennomført transaksjon knyttet til en ikke-driftsrelatert kontantstrøm, vil medføre en justering av resultat og kontantstrøm fra drift. Valutakursdifferansen overføres da til investerings- eller finansieringsaktiviteter i kontantstrømoppstillingen

Effekten av valutakursendringer regnes ut på følgende måte:

- Inngående beholdning av kontanter og kontantekvivalenter x (Endring i valutakurs fra 1.1. til 31.12.)
- + Endring kontanter og kontantekvivalenter i løpet av året x (Endring i valutakurs fra 1.1. til 31.12.)

Utregningen følger samme metodikk som omregningsdifferansene knyttet til årets egenkapitalendringer.

2.4.9 Kontantstrømoppstillinger i konsern

IAS 7 skiller ikke mellom regnskapene til enkeltstående selskaper og konsern, og det er ingen spesifikke krav i standarden for hvordan den konsoliderte kontantstrømoppstillingen skal utarbeides, bortsett fra at det er gitt veiledning om håndtering av kontantstrømmer knyttet til avhending og endret eierskap i datterselskap. I prinsippet skal den konsoliderte kontantstrømoppstillingen bygges opp fra kontantstrømmer fra de individuelle selskapene og konserninterne transaksjoner elimineres. Oppstillingen kan i praksis utarbeides på to måter:

- Oppstillingen beregnes direkte fra konsernregnskapet: Ved dette alternativet tar en utgangspunkt i resultat og balanse samt noteopplysninger for konsernregnskapet
- Oppstillingen gjøres med utgangspunkt i de enkelte konsernselskapers selskapsregnskaper: Ved dette alternativet summeres kontantstrømmene fra de enkelte enhetene i konsernet og en justerer for interne transaksjoner og andre konsernposter

Ved begge alternativer er det avgjørende at morselskapet mottar den informasjonen som er nødvendig for å utarbeide den konsoliderte kontantstrømoppstillingen. Rapporteringen fra datterselskapene bør derfor inneholde de bruttostørrelser som skal presenteres som henholdsvis investerings- og finansieringsaktiviteter.

Oppkjøp og salg av datterselskap og andre virksomheter

Kontantstrømmer fra oppkjøp og salg av datterselskap eller andre virksomheter skal presenteres separat og klassifiseres som investeringsaktiviteter. Transaksjoner som medfører at selskapet oppnår kontroll eller tap av kontroll over et datterselskap eller annen virksomhet, medfører at selskapet må gi utfyllende opplysninger. Det skal opplyses om samlet vederlag som betales eller mottas, herunder andel av vederlaget som består av kontanter og kontantekvivalenter. I tillegg skal det

gis opplysninger om kontanter og kontantekvivalenter, samt andre eiendeler og forpliktelser, i datterselskapene eller andre virksomheter hvor en har oppnådd eller tapt kontroll. Investeringsforetak som definert i IFRS 10 er derimot unntatt dette kravet for en investering i datterselskap som kreves målt til virkelig verdi over resultatet. Det er videre krav om at kjøps- og salgstransaksjoner vises separat. Ved virksomhetssammenslutninger inkluderes datterselskapets kontantstrømmer i konsernregnskapet fra og med overtakelsestidspunktet.

Teorieksempel 2.9: Virksomhetssammenslutninger

Et selskap (mor) har kjøpt 100 % av et annet selskap (datter) 1. juli i år 2 for NOK 100 000. Det har ikke vært andre transaksjoner mellom selskapene i løpet av året. selskapene har følgende regnskapstall for perioden:

Morselskapet	År 2	År 1
Resultat før skatt	100 000	
Aksjer i datter	100 000	
Varelager	400 000	500 000
Bankinnskudd	500 000	600 000
Sum eiendeler	1 000 000	1 100 000
Leverandørgjeld	400 000	600 000
Egenkapital	600 000	500 000
Sum egenkapital og gjeld	1 000 000	1 100 000

Datterselskapet	1.7-31.12 År 2	1.1-30.6 År 2	År 1
Resultat før skatt	10 000	15 000	
Datterselskapet	År 2	30.6 År 2	År 1
Varelager	55 000	60 000	50 000
Bankinnskudd	30 000	40 000	40 000
Sum eiendeler	85 000	100 000	90 000
Leverandørgjeld	10 000	35 000	40 000
Egenkapital	75 000	65 000	50 000
Sum egenkapital og gjeld	85 000	100 000	90 000

Da oppkjøpet ble gjort amed virkning fra 1. juli skal kun kontantstrømeffektene fra denne datoen til 31. desember tas med i kontantstrømoppstillingen i konsernet. Ved bruk av den indirekte metoden tar en utgangspunkt i resultat for hele perioden for mor, og perioden 1. juli til 31. desember for datter. Tilsvarende inntas endring i balanseposter for hele perioden for mor, mens kun endringer etter oppkjøpstidspunktet (1. juli til 31. desember) inntas for datter. I tillegg skal effekten på kontantstrøm fra oppkjøpet tas inn i kontantstrømoppstillingen under investeringsaktiviteter.

Virksomhetskjøp	
Betalt beløp	-100 000
Kontanter overtatt	40 000
Kjøp av datterselskap, netto etter kontanter	-60 000

Effekt på kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-60 000
---	----------------

Konsolidert kontantstrømoppstilling etter indirekte metode:

Driftsaktiviteter	År 2	Beregning (TNOK)
Resultat før skatt	110 000	100' + 10'
Endring i varelager	105 000	(500' - 400') + (60' - 55')
Endring i leverandørgjeld	-225 000	(400' - 600') + (10 - 35')
Netto kontantstrøm fra driftsaktiviteter	-10 000	
Investeringsaktiviteter	År 2	Beregning (TNOK)
Kjøpt selskap	-60 000	-100' + 40'
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-60 000	
Netto kontantstrøm	-70 000	
IB Kontanter og kontantekvivalenter	600 000	
UB Kontanter og kontantekvivalenter	530 000	

Ikke alle oppkjøp eller salg av virksomheter gjøres opp i kun kontanter. Ethvert oppgjør uten kontantoppgjør, som utstedelse av aksjer fra en av partene eller kontanter som skal betales eller mottas av selskapet på et senere tidspunkt, skal ikke inkluderes i beløpet som presenteres under investeringsaktiviteter. I stedet skal det gis noteopplysninger om vederlagsselementene som ikke representerer kontant oppgjør.

Kontantstrømmer som følger av endringer i eierandeler i datterselskap som ikke medfører tap av kontroll, skal klassifiseres som finansieringsaktiviteter. Dette gjelder likevel ikke når datterselskapet kontrolleres av et investeringsselskap som definert i IFRS 10, og kreves målt til virkelig verdi over resultatet.

Betinget vederlag

Virksomhetskjøp betales ofte i form av betinget vederlag. Endelig, samlet vederlag er i slike tilfeller avhengig av en fremtidig hendelse. I henhold til IFRS 3 skal betinget vederlag estimeres og klassifiseres på transaksjonstidspunktet enten som gjeld eller egenkapital i samsvar med kriteriene for slik klassifisering i IAS 32. Betalingen tilsvarende virkelig verdi av betinget vederlag som er balanseført på overtakelsestidspunktet, vil i de fleste tilfeller klassifiseres som en investeringsaktivitet basert på at dette er kontantstrømmer fra oppnåelse av kontroll av datterselskap. I den grad en del av det betingede vederlag har et finansieringselement, kan dette underbygge en klassifisering som finansieringsaktivitet. Skjønn er nødvendig for å avgjøre om vilkårene tilsier at noe av beløpet skal anses for å være et finansieringselement. Dersom avstanden mellom overtakelsestidspunktet og tidspunktet for betaling er uvesentlig, vil mye tale for ikke å klassifisere noen del av vederlaget som en finansieringsaktivitet. Desto mer det

betingede vederlaget avhenger av andre faktorer enn tidsverdien av penger, som fremtidige resultater, desto vanskeligere vil det være å identifisere et finansieringselement.

Endringer i estimatet på betinget vederlag som følger av hendelser etter overtakelsestidspunktet, som for eksempel det å oppfylle et resultatmål, skal innregnes i periodens resultat. I kontantstrømoppstillingen kunne en tenke seg en løsning hvor slike endringer anses som kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter, fordi det grunnleggende prinsippet i IAS 7 er å klassifisere kontantstrømmene i samsvar med den underliggende aktiviteten. Dette kan derimot fremstå som problematisk ettersom standarden sier at det er bare utgifter som resulterer i en balanseført eiendel som kan klassifiseres som investeringsaktiviteter. En annen løsning er derfor at når den endelige størrelsen på vederlaget avhenger av oppnåelse av et resultatmål etter overtakelsestidspunktet, anses kontantstrømmene knyttet til den operasjonelle aktiviteten. Kontantbetalinger knyttet til estimatendringer i det betingede vederlaget vil følgelig bli klassifisert under drift.

Investering i selskaper

Investeringer innregnet etter egenkapital- eller kostmetoden vil få effekt på kontantstrømmene såfremt det gjelder transaksjoner som medfører at kontanter flyttes mellom investoren og det selskapet som det er investert i, for eksempel utbytte og lån. Investeringer i felleskontrollerte driftsordninger vil medføre at en forholdsmessig andel av selskapets kontantstrømmer inngår i investors kontantstrømoppstilling linje for linje. I konsernregnskapet vil utbytte fra datterselskap til majoritetsaksjonærer elimineres og ikke inkluderes i kontantstrømoppstillingen, mens utbytte som utbetales til minoritetsinteresser i datterselskaper skal inkluderes i kontantstrømoppstillingen under finansieringsaktivitet eller driftsaktivitet, fordi dette er en utgående kontantstrøm sett fra majoritetsaksjonærenes ståsted.

Konsernfinansiering

Det er i dag flere konsern som har konsernkontoordninger hvor kontantbeholdninger holdes sentralt, enten av morselskapet eller et utpekt datterselskap. Eventuelle overskytende kontanter er overført til den utpekte enheten. I enkelte tilfeller kan det være at datterselskapet ikke har en egen bankkonto og at alle inn- og utbetalinger skjer direkte fra konsernkontoordningen. Datterselskapene registrerer en konsernintern fordring eller gjeld ved hver periodeslutt. Det kan stilles spørsmål ved om datterselskapet skal sette opp en kontantstrømoppstilling ettersom selskapet ikke har kontanter eller kontantekvivalenter ved hver periodeslutt. Etter vårt syn bør utarbeidelse av kontantstrømoppstilling være basert på den faktiske kontantstrømmen i perioden, uavhengig av hvilken saldo selskapet direkte har i kontanter og

kontantekvivalenter. Denne tilnærmingen er også i samsvar med IAS 7 som sier at samtlige selskap skal utarbeide en kontantstrømoppstilling.

Det neste spørsmålet som oppstår er hvordan netto innskudd av midler til, eller netto uttak av midler fra konsernkontoordningen skal presenteres i kontantstrømoppstillingen i datterselskapet. Normalt vil disse transaksjonene gi opphav til konsernmellomværende, og nettoinnskudd eller nettouttak klassifiseres henholdsvis som investeringsaktivitet og finansieringsaktivitet. Bare i svært sjeldne tilfeller vil konsernmellomværende oppfylle definisjonen av kontantekvivalenter og betraktes som kortsiktig likvide investeringer som lett kan konverteres til kjente kontantbeløp og er gjenstand for ubetydelig risiko for verdiendringer.

2.5 Noteopplysninger

Tilleggsinformasjon kan være relevant for regnskapsbrukernes forståelse av selskapets finansielle stilling og likviditet. I standarden oppfordres det blant annet til at selskaper gir opplysninger om:

- Ubrukte lånefasiliteter som kan være tilgjengelig for fremtidige driftsaktiviteter og til oppgjør av kapitalinnskudd, med angivelse av eventuelle restriksjoner for bruk av disse ordningene
- De samlede kontantstrømmer som representerer en økning i driftskapasiteten og kontantstrømmer som er nødvendige for å opprettholde driftskapasiteten, og
- Kontantstrømmene fra drifts-, investerings- og finansieringsaktiviteter i hvert enkelt rapporteringspliktig segment for å gi brukerne en bedre forståelse av forholdet mellom kontantstrømmen i selskapet som helhet og dets enkelte deler, samt kontantstrømmenes tilgjengelighet og variabilitet.

I tillegg til overnevnte tilleggsinformasjon foreligger det også enkelte andre notekrav, og disse er særskilt behandlet under spesifikke tema lengre fremme i artikkelen.

Praksiseksempel 2.8

Telenor ASA ga følgende opplysninger om kontantstrømoppstillingen:

NOTE 13 *Kontantstrømsinformasjon*

Denne noten oppsummerer de vesentligste kontantstrømmene i løpet av året, inkludert betydelige investeringer og salg samt betalinger av rentebærende gjeld og leasing forpliktelser.

Regnskapsprinsipper

Konsernet presenterer kontantstrømpoppstillingen i henhold til den indirekte metoden. Innbetalinger og utbetalinger vises separat for investerings- og finansieringsaktiviteter, mens operasjonelle aktiviteter inkluderer både kontant- og ikke-kontantlinjer. Mottatt og betalt rente og mottatt utbytte rapporteres som del av de operasjonelle aktivitetene. Utbetalt utbytte fra Telenor ASA og datterselskaper med ikke-kontrollerende eierinteresser er inkludert under finansieringsaktiviteter. Merverdiavgift og lignende avgifter behandles som innkreving av avgifter på vegne av myndighetene, og rapporteres netto. Avviklet virksomhet er inkludert i kontantstrømpoppstillingen, mens informasjon om kontantstrømmer fra operasjonelle, finansierings- og investeringsaktiviteter fra avviklet virksomhet vises i note 12.

Endringer i netto driftsrelatert arbeidskapital

Endringer i netto driftsrelatert arbeidskapital inkluderer endringer i kundefordringer og leverandørgjeld relatert til operasjonelle aktiviteter, og varelager.

Beløp i millioner kroner	2022	2021
Varelager	(186)	(319)
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	(1 377)	392
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	174	831
Endringer i netto driftsrelatert arbeidskapital	(1 389)	905

Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler - avstemming tilganger og utbetalinger

Tabellen nedenfor forklarer forskjellen mellom tilganger og utbetalinger ved tilgang av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler:

Beløp i millioner kroner	2022	2021
Tilganger av varige driftsmidler (se note 17)	(13 789)	(14 888)
Tilganger av immaterielle eiendeler (se note 15)	(3 092)	(2 816)
Tilganger av bruksretteieendeler (se note 16)	(9 963)	(9 015)
Utbetalinger ved tilgang varige driftsmidler og immaterielle eiendeler i virksomheter under avvikling	(1 203)	(127)
Leieforpliktelser	8 871	5 704
Endringer i estimater på fjerningsforpliktelser	(856)	(339)
Endringer i leverandørgjeld og forskuddsbetalinger	(510)	1 985
Andre endringer	1 244	50
Utbetalinger ved tilgang varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	(19 298)	(19 447)

Kontantutbetalinger foretatt på, eller før, iverksettelsestidspunktet er klassifisert som kontantutbetalinger til investeringsaktiviteter. Etterfølgende betalinger i løpet av leieperioden er klassifisert som kontantutbetalinger til finansieringsaktiviteter.

Leieforpliktelsene på 8,9 milliarder kroner, som er innregnet i løpet av 2022, representerer utsatte betalinger for totale bruksretteieendeler på 10,0 milliarder kroner. Av dette ble 1,1 milliarder kroner betalt på, eller før, iverksettelsestidspunktet, er hovedsakelig relatert til spektrumlisenser i Grameenphone, Pakistan og Norge, og er derfor klassifisert som kontantutbetalinger til investeringsaktiviteter. Se note 16 for mer informasjon.

Leieforpliktelsene på 5,7 milliarder kroner som er innregnet i løpet av 2021, representerer utsatte betalinger for totale tilganger av bruksretteieendeler på 9,0 milliarder kroner. Av dette

ble 3,3 milliarder kroner betalt på, eller før, iverksettelsestidspunktet, hovedsakelig relatert til spektrumlisenser i Pakistan (2,2 milliarder), Grameenphone og Sverige, og er derfor klassifisert som kontantutbetalinger til investeringsaktiviteter. Se note 16 for mer informasjon.

Endringer i leverandørgjeld og forskuddsbetalinger i 2022 er hovedsakelig relatert til endring i driftsinvesteringer i dtac og Grameenphone. Endringer i leverandørgjeld og forskuddsbetalinger i 2021 er hovedsakelig relatert til reklassifisering av forskuddsbetalte driftsinvesteringer til lisensbruksretteideler i Pakistan.

Tilgang og avgang av datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter

Tabellen nedenfor viser effektene på konsernets oppstilling av finansiell stilling som følge av avgang av datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter.

Beløp i millioner kroner	2022	2021
Salg av datterselskaper og tilknyttede selskaper		
Tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter	432	(3)
Andre anleggsmidler	15 302	12
Omløpsmidler	12 580	-
Gjeld	(24 144)	(1)
Gevinst (tap) justert for omregningsdifferanser ved salg ¹⁾	34 339	(174)
Salgspris	37 916	(166)
Hvorav uten kontantoppgjør	(34 116)	182
Salgsvederlag i kontanter	3 798	17
Kontanter i solgte virksomheter	(8 460)	-
Netto kontantinnbetaling ved salg av datterselskaper og tilknyttede selskaper	(4 662)	17

¹⁾ Justert for 0,6 milliarder kroner relatert til reklassifisering av omregningsdifferanser fra øvrige resultatелеmenter til resultatregnskapet (se note 28), er den totale gevinsten i 2022 på 34,3 milliarder kroner i hovedsak relatert til dekonsolidering av Digi og innregning som tilknyttet selskap, salg av Telenor Myanmar og salg av faste eiendeler utenfor kjernevirksomhet i Sverige (se note 28, 35 og 12). I 2021 er det ingen reelle avhendinger. Effektene er i hovedsak knyttet til justeringer av avhendingsene som ble gjort i 2020.

Salg av tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter i 2022 var hovedsakelig relatert til gevinst ved salg av det tilknyttede selskapet Wave Money, se note 35.

Salg av datterselskaper i 2022 var hovedsakelig relatert til datterselskapet Digi og innregning som tilknyttet selskap, salg av Telenor Myanmar og salg av faste eiendeler utenfor kjernevirksomhet i Sverige. I 2021 var avhendingsene av datterselskap i hovedsak knyttet til avhending av utviklingsseidommer.

Tabellen nedenfor viser effektene på konsernbalansen av tilgang av datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter.

Beløp i millioner kroner	2022	2021
Kjøp av datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter		
Kapitalinnskudd i tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter	35 089	393
Sum kjøpspris og kapitalinnskudd	35 089	393
Hvorav uten kontantoppgjør	(34 098)	(5)

Kontant utbetaling relatert til oppkjøp og kapitalinnskudd	(991)	(391)
Netto kontantutbetaling ved kjøp av datter/tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter	(991)	(391)

I 2022 var investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet i hovedsak knyttet til dekonsolidering av Digi og innregning som tilknyttet selskap, Telenors kjøp av 73,4 millioner aksjer fra Axiata og kapitalinnskudd i Telenor Microfinance Bank Limited ("TMB"), se note 35.

I 2021 var investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet i hovedsak knyttet til kapitalinnskudd i Telenor Microfinance Bank Limited ("TMB"), se note 35.»

Beløp i millioner kroner	2022			2021		
	Rente bærende gjeld	Leieforpliktelses gjeld	Totalt	Rente bærende gjeld	Leieforpliktelses gjeld	Totalt
Balanse per 1. januar	97 087	35 077	132 164	105 923	44 882	150 805
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter						
Innbetalinger ved opptrekk av gjeld	20 956	-	20 956	26 470	-	26 470
Nedbetaling av gjeld	(21 044)	-	(21 044)	(29 399)	-	(29 399)
Nedbetaling av leieforpliktelses knyttet til spektrum	-	(2 483)	(2 483)	-	(2 871)	(2 871)
Nedbetaling av øvrige leieforpliktelses	-	(5 589)	(5 589)	-	(5 955)	(5 955)
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	(88)	(8 072)	(8 159)	(2 930)	(8 826)	(11 756)
Endring som følge av sikringsbokføring	(585)	-	(585)	(1 160)	-	(1 160)
Omregningsdifferanser	5 138	744	5 882	(4 915)	(2 227)	(7 142)
Netto betalte og avsatte renter	205	277	483	(10)	353	343
Oppkjøp	-	-	-	-	-	-
Avhendelser	(10 490)	(5 359)	(15 849)	(22)	-	(22)
Nye leieavtaler	-	8 871	8 871	-	5 704	5 704
Terminering og revurdering av leiekontrakter	-	(589)	(589)	-	(4 076)	(4 076)
Klassifisert som tilgjengelig for salg	-	-	-	-	(733)	(733)
Annet	627	141	767	201	-	201
Øvrige endringer	(5 106)	4 085	(1 020)	(5 906)	(979)	(6 885)
Balanse per 31. desember	91 893	31 091	122 984	97 086	35 077	132 164
Langsiktig gjeld	82 724	24 417	107 141	87 811	28 101	115 911
Kortsiktig gjeld	9 169	6 674	15 843	9 276	6 977	16 253

Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter består av opptak og nedbetaling av lån, inkludert nedbetalinger av hovedstol på leieforpliktelses. Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter, eksklusive nedbetalinger av leieforpliktelses, utgjorde utbetalinger på 0,1 milliarder kroner i 2022 mot 2,9 milliarder i 2021 hovedsakelig forklart med at man ikke utstedte noen nye obligasjoner under EMTN programmet i 2022. For kommentarer knyttet til leiebetalinger, se note 30.

Tabellen nedenfor viser betalinger knyttet til leieavtaler:

Beløp i millioner kroner	Klassifisering i kontantstrømmer	2022	2021
Avdragsbetalinger	Finansieringsaktiviteter	8 072	8 826
Rentebetalinger	Operasjonelle aktiviteter	1 060	1 029
Variable leiebetalinger og leiebetalinger relatert til kortsiktige leieavtaler og leieavtaler for eiendeler med lav verdi	Operasjonelle aktiviteter	3 074	3 540
Leiebetalinger foretatt på eller i forkant av iverksettelsestidspunktet	Investeringsaktiviteter	803	1 202
Sum utgående kontantstrømmer		13 009	14 597

Avdragsbetalinger på 8,1 milliarder kroner i 2022 (8,8 milliarder kroner i 2021) inkluderer 2,5 milliarder kroner i avdrag på spektrumslisenser (2,9 milliarder kroner i 2021) og 5,6 milliarder kroner (6,0 milliarder kroner i 2021) i avdrag knyttet til øvrige leieavtaler. Avdragsbetalinger for spektrumslisenser i 2022 og 2021 var hovedsakelig knyttet til dtac, Norge og Pakistan. Avdragsbetalinger knyttet til andre leiekontrakter var hovedsakelig knyttet til dtac, Sweden, Digi, Pakistan og Grameenphone in 2022 mens i 2021 i hovedsak var i dtac, Sverige, Digi, Myanmar, Pakistan.

Rentebetalinger på 1,1 milliarder kroner i 2022 inkluderer 0,4 milliarder kroner (0,3 milliarder kroner i 2021) rentekostnad knyttet til spektrumslisenser og 0,7 milliarder kroner (0,7 milliarder kroner i 2021) til øvrige leieavtaler. Variable leiebetalinger og leiebetalinger relatert til kortsiktige leieavtaler og leieavtaler med lav verdi på 3,1 milliarder kroner inkluderer 3,0 milliarder kroner i variable leiebetalinger og 0,2 milliarder kroner i betalinger for eiendeler med lav verdi. Leiebetalinger foretatt på eller i forkant av iverksettelsestidspunktet på 0,8 milliarder kroner i 2022 relaterer seg i hovedsak fornyelse av spektrumslisenser på 0,3 milliarder kroner i Norge for båndene 2500-2690 MHz og 3400-3800 MHz og 0,3 milliarder i Grameenphone for 2.6 GHz båndene.

Kilde: Telenor ASA, Årsrapport 2022, utdrag note 13.

Selskapene skal gi noteopplysninger om endringer i forpliktelser som følge av finansieringsaktiviteter hvor de skal gi opplysninger som gjør at brukerne av regnskapet kan evaluere endringene i forpliktelsene som oppstår fra finansieringsaktiviteter, inkludert både endringer som følge av kontantoppgjør og uten kontantoppgjør (eksempelvis valuta). Forpliktelser som oppstår fra finansieringsaktiviteter er forpliktelser som var, eller vil bli, klassifisert som finansieringsaktiviteter. Notekravene gjelder også for endringer i finansielle eiendeler hvis kontantstrømmene fra de finansielle eiendeler var, eller vil bli, klassifisert som finansieringsaktiviteter.

I den grad det er nødvendig for å tilfredsstille dette kravet skal det gis opplysninger om følgende endringer i forpliktelser som oppstår fra finansieringsaktiviteter:

- Endringer i kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter

- Endringer oppstått som følge av å få kontroll eller miste kontrollen over datterselskap eller annen virksomhet
- Effekten av endringer i valutakurser
- Endringer i virkelig verdi, og
- Andre endringer

Se praksiseksempel 2.8 og tabellen «Avstemming av rentebærende gjeld» for et eksempel fra Telenor ASA.

Prinsippene i IAS 7 er relativt enkle i seg selv, men utarbeidelsen av kontantstrømoppstillingen kan reise en del spørsmål og utfordringer som ikke alltid er like åpenbare. Når IFRS gir rom for ulike tolkninger og løsninger, er det viktig å gi utfyllende noteopplysninger som gjør regnskapsbrukeren i stand til å forstå periodens kontantstrømmer.